

Katechizm Kościoła Katolickiego (KKK)

Sakrament namaszczenia chorych

KKK 1499 "Przez święte chorych namaszczenie i modlitwę kapłanów cały Kościół poleca chorych cierpiącemu i uwielbionemu Panu, aby ich podźwignął i zbawił; a nadto zachęca ich, aby łącząc się dobrowolnie z męką i śmiercią Chrystusa, przysparzali dobra Ludowi Bożemu" (Sobór Watykański II, konst. Lumen gentium, 11).

Podstawy tego sakramentu w ekonomii zbawienia

Choroba w życiu ludzkim

KKK 1500 Choroba i cierpienie zawsze należały do najpoważniejszych problemów, poddających próbę życie ludzkie. Człowiek doświadcza w chorobie swojej niemocy, ograniczeń i skończoności. Każda choroba może łączyć się z przewidywaniem śmierci.

KKK 1501 Choroba może prowadzić do niepokoju, do zamknięcia się w sobie, czasem nawet do rozpacz i buntu przeciw Bogu, ale może także być drogą do większej dojrzałości, może pomóc lepiej rozeznaczyć w swoim życiu to, co nieistotne, aby zwrócić się ku temu, co istotne. Bardzo często choroba pobudza do szukania Boga i powrotu do Niego.

Chory wobec Boga

KKK 1502 Człowiek Starego Testamentu przeżywa chorobę w obliczu Boga. Wobec Boga wypowiada on swoją skargę na chorobę (Por. Ps 38. i błaga Pana życia i śmierci o uzdrowienie (Por. Ps 6, 3; Iz 38). Choroba staje się drogą nawrócenia (Por. Ps 38, 5; 39, 9. 12). a Boże przebaczenie zapoczątkowuje powrót do zdrowia (Por. Ps 32, 5; 107, 20; Mk 2, 5-12). Izrael doświadcza tego, że choroba w tajemniczy sposób wiąże się z grzechem i złem, natomiast wierność Bogu, według Prawa, przywraca życie, "bo Ja, Pan, chcę być twym lekarzem" (Wj 15, 26). Prorok przewiduje, że cierpienie może także mieć wartość odkupieńczą w stosunku do grzechów innych ludzi (Por. Iz 53, 11). W końcu Izajasz zapowiada, że nadejdzie dla Syjonu czas, gdy Bóg przebaczy mu wszelki grzech i uleczy wszelką chorobę (Por. Iz 33, 24).

Chrystus – lekarz

KKK 1503 Współczucie Chrystusa dla chorych i liczne uzdrowienia z różnego rodzaju chorób (Por. Mt 4, 24. są wymownym znakiem, że "Bóg łaskawie nawiedził lud swój" (Łk 7,16) i że Królestwo Boże jest bliskie. Jezus ma nie tylko moc uzdrawiania, lecz także moc przebaczenia grzechów (Por. Mk 2, 5-12). Przyszedł, by uleczyć całego człowieka, duszę i ciało; jest lekarzem, którego potrzebują chorzy (Por. Mk 2, 17). Jego współczucie dla wszystkich cierpiących posuwa się tak daleko, że Jezus utożsamia się z nimi: "Byłem chory, a odwiedziście Mnie" (Mt 25, 36). Jego szczególna miłość do ludzi dotkniętych słabością nie przestaje w ciągu wieków pobudzać chrześcijan do specjalnej troski o tych, którzy cierpią na ciele i duszy. Znajduje się ona u podstaw podejmowania nieustrudzonych wysiłków, by ulżyć im w cierpieniu.

KKK 1504 Często Jezus żąda od chorych wiary (Por. Mk 5, 34. 36; 9, 23). By ich uzdrowić, posługuje się znakami, takimi jak dotknięcie śliną i nałożenie rąk (Por. Mk 7, 32-36; 8, 22-25). nałożenie błota i obmycie (Por. J 9, 6n). Chorzy starają się Go dotknąć (Por. Mk 1, 41; 3, 10; 6, 56). "ponieważ moc wychodziła od Niego i uzdrawiała wszystkich" (Łk 6, 19). W ten sposób w sakramentach Chrystus nadal "dotyka", aby nas uzdrowić.

KKK 1505 Wzruszony tylu cierpieniami, Chrystus nie tylko pozwala dotykać się chorym, lecz także bierze na siebie ich nędzę: "On wziął na siebie nasze słabości i nosił nasze choroby" (Mt 8, 17) (Por. Iz 53, 4). Nie uleczył wszystkich chorych. Jego uzdrowienia były znakami przyjścia Królestwa Bożego, zapowiadały uzdrowienie bardziej radykalne: zwycięstwo nad grzechem i śmiercią przez Jego Paschę. Na krzyżu Chrystus wziął na siebie cały ciężar zła (Por. Iz 53, 4-6. i zgładził "grzech świata" (J 1, 29), którego skutkiem jest właśnie choroba. Przez swoją mękę i śmierć na krzyżu Chrystus nadał cierpieniu nowe znaczenie; teraz może ono upodabniać nas do Niego i jednoczyć nas z Jego zbawczą męką.

"Uzdrowiajcie chorych..."

KKK 1506 Chrystus wzywa swoich uczniów, by szli za Nim, niosąc z kolei własny krzyż (Por. Mt 10, 38). Idąc za Nim, uzyskują oni nowe spojrzenie na chorobę i chorych. Jezus wprowadza ich w swoje ubogie i poświęcone służbie życie oraz daje im udział we własnym posłaniu współczucia i uzdrawiania: "Oni... wyszli i wzywali do nawrócenia. Wyrzucali też wiele złych duchów oraz wielu chorych namaszczeni olejem i uzdrawiali" (Mk 6, 12-13).

KKK 1507 Zmartwychwstały Pan ponawia to posłanie ("W imię moje... na chorych ręce kłaść będą, a ci odzyskają zdrowie": Mk 16, 17-18). Potwierdza je przez znaki, jakich dokonuje Kościół, wzywając Jego imienia (Por. Dz 9, 34; 14, 3). Znaki te świadczą w specjalny sposób, że Jezus jest naprawdę "Bogiem, który zbawia" (Por. Mt 1, 21; Dz 4, 12).

KKK 1508 Duch Święty udziela niektórym specjalnego charyzmatu uzdrawiania (Por. 1 Kor 12, 9. 28. 30). by ukazać moc łaski Zmartwychwstałego. Nawet najbardziej intensywne modlitwy nie przynoszą jednak uzdrowienia wszystkich chorób. I tak św. Paweł musi usłyszeć od Pana: "Wystarczy ci mojej łaski. Moc bowiem w słabości się doskonali" (2 Kor 12, 9), i że cierpienia, jakie znosi, mają sens, ponieważ "ze swej strony w moim ciele dopełniam braki udręk Chrystusa dla dobra Jego Ciała, którym jest Kościół" (Kol 1, 24).

KKK 1509 "Uzdrowiajcie chorych!" (Mt 10, 8). Kościół otrzymał to zadanie od Pana i stara się je wypełniać zarówno przez opiekę, jaką otacza chorych, jak i przez modlitwę wstawienniczą, przez którą łączy się z nimi. Kościół wierzy w ożywiającą obecność Chrystusa, lekarza dusz i ciał. Obecność ta działa szczególnie przez sakramenty, a w sposób zupełnie specjalny przez Eucharystię – Chleb, który daje życie wieczne (Por. J 6, 54-58). Św. Paweł dostrzega jego związek ze zdrowiem ciała (Por. 1 Kor 11, 30).

KKK 1510 Kościół w czasach apostoelskich zna jednak specjalny obrzęd przeznaczony dla chorych. Mówi o tym św. Jakub: "Choruje ktoś wśród was? Niech sprowadzi kapłanów Kościoła, by się modlili nad nim i namaścili go olejem w imię Pana. A modlitwa pełna wiary będzie dla chorego ratunkiem i Pan go

podźwignie, a jeśliby popełnił grzechy, będą mu odpuszczone" (Jk 5, 14-15). Tradycja uznała w tym obrzędzie jeden z siedmiu sakramentów Kościoła (Por. Innocenty I, list Si instituta ecclesiastica: DS 216; Sobór Florencki: DS 1324-1325; Sobór Trydencki: DS 1695-1696; 1716-1717).

Sakrament chorych

KKK 1511 Kościół wierzy i wyznaje, że wśród siedmiu sakramentów istnieje jeden specjalnie przeznaczony do umocnienia osób dotkniętych chorobą – namaszczenie chorych:

Święte namaszczenie chorych zostało ustanowione przez Pana naszego Jezusa Chrystusa jako prawdziwy i właściwy sakrament Nowego Testamentu, o którym wspomina św. Marek (Por. Mk 6, 13). lecz poleca go wiernym i ogłasza Jakub Apostołem i bratem Pana (Por. Jk 5, 14-15; Sobór Trydencki: DS 1695).

KKK 1512 W tradycji liturgicznej na Wschodzie i na Zachodzie mamy już od czasów starożytnych świadectwa o namaszczaniu chorych poświęconym olejem. W ciągu wieków namaszczenie chorych było coraz częściej udzielane wyłącznie umierającym. Z tego powodu otrzymało ono nazwę "ostatniego namaszczenia". Pomimo tej ewolucji Kościół w liturgii nigdy nie przestawał prosić Pana, by chory odzyskał zdrowie, jeśli to służyłoby jego zbawieniu (Por. Sobór Trydencki: DS 1696).

KKK 1513 Konstytucja apostolska *Sacram unctionem infirmorum* z 30 listopada 1972 roku zgodnie ze wskazaniem Soboru Watykańskiego II (Por. Sobór Watykański II, konst. Sacrosanctum Concilium, 73. ustaliła, że w obrzędzie rzymskim będą odciążone następujące zasady:

Sakramentu namaszczenia chorych udziela się chorym, namaszczając ich na czole i dłoniach olejem z oliwek lub stosownie do okoliczności innym olejem roślinnym, należycie poświęconym, wymawiając tylko jeden raz następujące słowa: "Przez to święte namaszczenie niech Pan w swoim nieskończonym miłosierdziu wspomóż cię łaską Ducha Świętego. Pan, który odpuszcza ci grzechy, niech cię wybawi i łaskawie podźwignie" (Paweł VI, konst. apost. *Sacram unctionem infirmorum*; por. KPK, kan. 847, § 1).

Kto otrzymuje ten sakrament i kto go udziela?

W przypadku poważnej choroby...

KKK 1514 Namaszczenie chorych "nie jest sakramentem przeznaczonym tylko dla tych, którzy znajdują się w ostatecznym niebezpieczeństwie utraty życia. Odpowiednia zatem pora na przyjęcie tego sakramentu jest już wówczas, gdy wiernym zaczyna grozić niebezpieczeństwo śmierci z powodu choroby lub starości" (Sobór Watykański II konst. Sacrosanctum Concilium, 73; por. KPK, kan. 1004, § 1; 1005; 1007; KKKW, kan. 738).

KKK 1515 Jeśli chory, który został namaszczony, odzyskał zdrowie, w przypadku nowej ciężkiej choroby może ponownie przyjąć ten sakrament. W ciągu tej samej choroby namaszczenie chorych może być udzielone powtórnie, jeśli choroba się pogłębia. Jest rzeczą stosowną przyjąć sakrament namaszczenia chorych przed trudną operacją. Odnosi się to także do osób starszych, u których pogłębia się słabość.

"...niech sprowadzi kapłanów Kościoła"

KKK 1516 Tylko kapłani (biskupi i prezbiterzy) są szafarzami namaszczenia chorych (Por. Sobór Trydencki: DS 1697; 1719; KPK, kan. 1003; KKKW, kan. 739, 1). Obowiązkiem duszpasterzy jest pouczanie wiernych o dobrodziejstwach tego sakramentu. Wierni powinni zachęcać chorych do wezwania kapłana i przyjęcia tego sakramentu. Chorzy powinni przygotować się do jego przyjęcia przez dobre dyspozycje, z pomocą duszpasterza i całej wspólnoty kościelnej, która w szczególny sposób powinna otaczać chorych swoją modlitwą i braterską pomocą.

Jak udziela się tego sakramentu?

KKK 1517 Tak jak wszystkie sakramenty namaszczenie chorych jest celebracją o liturgiczną i wspólnotową (Por. Sobór Watykański II, konst. Sacrosanctum Concilium, 27. niezależnie od tego, czy jest udzielane w rodzinie w szpitalu czy w Kościele, jednemu choremu czy całej grupie chorych. Bardzo odpowiednia jest celebracja namaszczenia chorych podczas Eucharystii, pamiątki Paschy Pana. Jeśli okoliczności tego wymagają, jego celebracja może być poprzedzona sakramentem pokuty, a po jego przyjęciu następuje Eucharystia. Jako sakrament Paschy Chrystusa Eucharystia powinna być zawsze ostatnim sakramentem ziemskiej pielgrzymki, "wiatykiem" na "przejście" do życia wiecznego.

KKK 1518 Słowo i sakrament tworzą nierozdzielalną całość. Celebracja zaczyna się liturgią słowa, poprzedzoną aktem pokutnym. Słowa Chrystusa i świadectwo Apostołów budzą wiarę chorego i wspólnoty, by prosić Pana o moc Jego Ducha.

KKK 1519 Celebracja namaszczenia chorych obejmuje przede wszystkim następujące elementy: "kapłani Kościoła" (Jk 5,14) wkładają w milczeniu ręce na głowy chorych i modlą się nad chorymi w wierze Kościoła (Por. Jk 5, 15.; jest to epikleza właściwa dla tego sakramentu; następnie namaszczają chorego świętym olejem, poświęconym, jeśli to możliwe, przez biskupa. Czynności liturgiczne wskazują na łaski, jakich ten sakrament udziela chorym.

Skutki sprawowania tego sakramentu

KKK 1520 *Szczególny dar Ducha Świętego.* Pierwszą łaską sakramentu namaszczenia chorych jest łaska umocnienia, pokoju i odwagi, by przezwyciężyć trudności związane ze stanem ciężkiej choroby lub niedołęstwem starości. Ta łaska jest darem Ducha Świętego, który odnawia ufność i wiarę w Boga oraz umacnia przeciw pokusom złego ducha, przeciw pokusie zniechęcenia i trwogi przed śmiercią (Por. Hbr 2, 15). Wsparcie Pana przez moc Jego Ducha ma prowadzić chorego do uzdrowienia duszy, a także do uzdrowienia ciała, jeśli taka jest wola Boża (Por. Sobór Florencki: DS 1325). ponadto, "jeśli by popełnił grzechy, będą mu odpuszczone" (Jk 5,15) (Por. Sobór Trydencki: DS 1717).

KKK 1521 *Zjednoczenie z męką Chrystusa.* Przez łaskę tego sakramentu chory otrzymuje siłę i dar głębszego zjednoczenia z męką Chrystusa. Jest on w pewien sposób *konsekrowany*, by przynosić owoc przez upodobnienie do odkupieńczej śmierci Zbawiciela. Cierpienie – następstwo grzechu pierworodnego – otrzymuje nowe znaczenie: staje się uczestnictwem w zbawczym dziele Jezusa.

KKK 1522 *Łaska eklezjalna.* Chorzy, którzy przyjmują ten sakrament, "łączy się dobrowolnie z męką i śmiercią Chrystusa, przysparzają dobra Ludowi Bożemu"

(Sobór Watykański II, konst. *Lumen gentium*, 11). Celebując ten sakrament, Kościół w komunii świętych wstawia się w intencji chorego. Ze swej strony chory przez łaskę tego sakramentu przyczynia się do uświęcenia Kościoła i do dobra wszystkich ludzi, dla których Kościół cierpi i ofiaruje się przez Chrystusa Bogu Ojcu.

KKK 1523 *Przygotowanie do ostatniego przejścia*. Jeśli sakrament namaszczenia chorych udzielany jest wszystkim, którzy cierpią z powodu ciężkiej choroby i niedołęstwa, to tym bardziej jest on przeznaczony dla tych, którzy zbliżają się do kresu życia (*In exitu vitae constituti*: Sobór Trydencki: DS 1698). tak że nazywano go również *sacramentum exeuntium* (*In exitu vitae constituti*: Sobór Trydencki: DS 1698). "sakramentem odchodzących". Namaszczenie chorych dopełnia rozpoczęte przez chrzest dzieło naszego upodobnienia się do misterium Śmierci i Zmartwychwstania Chrystusa. Jest ono ostatnie w szeregu świętych namaszczeń, które wyznaczają etapy życia chrześcijanina: namaszczenie przy chrzcie wycisnęło na nas pieczęć nowego życia; namaszczenie przy bierzmowaniu umocniło nas do życiowej walki. To ostatnie namaszczenie otacza koniec naszego ziemskiego życia jakby ochroną, zabezpieczającą nas na ostatnią walkę przed wejściem do domu Ojca (Por. Sobór Trydencki: DS 1694).

KKK 1526 *"Choruje ktoś wśród was? Niech sprowadzi kapłanów Kościoła, by się modlili nad nim i namaścili go olejem w imię Pana. A modlitwa pełna wiary będzie dla chorego ratunkiem i Pan go podźwignie, a jeśli by popełnił grzechy, będą mu odpuszczone"* (Jk 5,14-15).

KKK 1527 *Sakrament namaszczenia chorych udziela specjalnej łaski chrześcijaninowi, który doświadcza trudności związanych ze stanem ciężkiej choroby lub starości.*

KKK 1528 *Stosowny czas na przyjęcie namaszczenia chorych zachodzi wtedy, gdy wierny staje wobec niebezpieczeństwa śmierci z powodu choroby lub starości.*

KKK 1529 *Za każdym razem, gdy chrześcijanin zostaje dotknięty ciężką chorobą, może otrzymać święte namaszczenie; również wtedy, gdy już raz je przyjął i nastąpiło nasilenie się choroby.*

KKK 1530 *Sakramentu namaszczenia chorych mogą udzielać tylko kapłani (prezbiterzy lub biskupi). Przy jego sprawowaniu używają oni oleju poświęconego przez biskupa lub w razie potrzeby przez samego prezbitera, który celebruje ten sakrament.*

KKK 1531 *Istota celebracji tego sakramentu polega na namaszczeniu czoła i rąk chorego (w obrzędku rzymskim) lub innych części ciała (w obrzędach wschodnich); namaszczeniu towarzyszy modlitwa liturgiczna kapłana – celebransa, który prosi o specjalną łaskę tego sakramentu.*

KKK 1532 *Skutki specjalnej łaski sakramentu namaszczenia chorych są następujące:*

- *zjednoczenie chorego z męką Chrystusa dla jego własnego dobra oraz dla dobra całego Kościoła;*
- *umocnienie, pokój i odwaga, by przyjmować po chrześcijańsku cierpienia choroby lub starości;*

- przebaczenie grzechów, jeśli chory nie mógł go otrzymać przez sakrament pokuty;*
- powrót do zdrowia, jeśli to służy dobru duchowemu;*
- przygotowanie na przejście do życia wiecznego.*